

בעזרה"ת

הארת הפרשה

משיעורי הרה"ח

ר' יהודה צבי שפירא

ר"מ מוסדות אהבת משה

מ"ב מסעות בני ישראל
לעובדא ולמעשה !

פרשת מסעי

תשפ"ב

להשיג חוברת זו בפלא: 0527168275

במייל: Ys0527168275@gmail.com

לשמיעת השיעורים ב'קול הלשון'

שלוחה: 036171111 /999126

מסעות בני ישראל

בני ישראל נמצאים במדבר ארבעים שנה, הם לא נחים במקום אחד, נוסעים הם ממקום למקום, מחניה אחת לשנייה, מ"ב מסעות ממקום למקום, מהי תכלית ומטרת נסיעתם וחנייתם? מהו הנקודה הפנימית של אז? ומהו הלימוד לדורות?

מדברי ה"בעל שם טוב" הקדוש כפי שמצטטו נכדו בעל ה'דגל מחנה אפרים' בפרשת מסעי, למדים אנו שאלו המסעות קשורים לכל יחיד ויחיד לדורות עולם. "שמעתי בשם אדוני אבי זקני זללה"ה, כי כל המסעות היו מ"ב, והם אצל כל אדם מיום היוולדו עד שיבוא אל עולמו. ולהבין זה, כי מיום הלידה והוצאתו מרחם אמו הוא בחינת יציאת מצרים כנודע, ואח"כ נוסע ממסע למסע עד בואו לארץ החיים העליונה".

ולמעשה; הרי ידוע שעיקר תכליתו ותפקידו של האדם בזה העולם הוא גילוי "אמונתו יתברך" וכדברי חז"ל (מכות כד) "בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר (חבקוק ב) וצדיק באמונתו יחיה". וכמבואר על כך באריכות בספרים הקדושים. "שהעיקר הוא האמונה וצריך כל אחד לחפש את עצמו אם אמונתו שלמה, ולחזק את עצמו באמונה תמיד". (ליקוטי מוהר"ן ה' תנינא)

במסעות בני ישראל האירו וחיזקו את עצמם באמונתם בהקב"ה, ושהכל הוא ברצונו לבד. וכמו שאנו רואים – איך שהכתוב מדגיש "ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה'". וכן אנו גם רואים בפרשת בהעלותך כשהתורה מספרת לנו בפרוטרוט את חנייתם ומסעם של בני ישראל, חוזר הכתוב שלש פעמים "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו". וכמבואר במפרשי התורה כפל ושילוש זה – שכל זה היה בכדי לגלות האמונה בעת מסעם, וכמו שאנו רואים בפרשת "ויחי בנסוע הארון" את גילוי מלכותו ואמונתו יתברך בעת מסעם: "קומה ה', יפוצו אויביך, וינפסו משנאיך מפניך". (ויעויין באריכות דברי מוהרנ"ת על פסוקים אלו).

ולכך אפשר גם להבין מה שהיו תוקעים ב'הצוצרות' במסעם ובהנייתם, כי הרי ההצוצרות הוא גילוי מלכותו והדרו של מלך, קבלת עול מלכות ותפארת הדרו, התגלות אמונתו יתברך. וכדברי הספרונו (במדבר ט' כ"ג) שהיו תוקעים בהצוצרות לתרועת מלך. גנוסיא דמלכא – שאז מתגלה פארו ותפארתו של מלך. וכמובא בליקו"מ (תורה ז') שאז מתגלים הרצונות וההתפארות שיש בכל דבר בבריאה.

זאת ועוד: "אמונה" כידוע נקראת בחינת "רגלין", שזהו מרמוז על עניין המסעות – ההליכה של בני ישראל במדבר.

ועוד אפ"ל; הרי כל תכלית הליכתם במדבר היתה בכדי להיכנס ל"ארץ ישראל" – ששם עיקר גילוי האמונה כמבואר באריכות. וכן עיקר ניצחון המלחמה להכניע ולנצח את האויב – מלחמת עם ישראל עם האומות הסובבים אותם – אומר רבינו בליקוטי מוהר"ן בתורה ר"פ הוא ע"י האמונה.

שכשמזדמן לאדם נסיעה יש לו לנסוע !

גם במציאות החיים אנו רואים שדווקא בעת הנסיעה מתבררת האמונה הקדושה, הן מכך שדווקא בנסיעה רואים יותר שצריכים את ההשגחה פרטית. ולא בכדי תיקנו לנו חז"ל לומר "תפילת הדרך" שהוא גם ביטוי ודרך להתגלות האמונה, וכבר אמרו חכמינו ש"כל הדרכים הם בחזקת סכנה", ולכן דווקא אז יש לו לאדם להתחזקת באמונה.

וכן בפנימיות הדבר, עצם הנסיעה בעצמה הוא גילוי האמונה, כל אחד באופןו הוא. וכשיחתו של רבינו בשיחות הר"ן – שכשמזדמן לאדם נסיעה אין לו להתעכב ולא לנסוע, כי בכל נסיעה יש לאדם תיקונים שהוא צריך לעשות. שזה גם ביטוי של אמונה להאמין שבכל מקום יש מה לתקן ולהעלות. ויש שנוסע בכדי לתקן קלקול האמונה.

וראה בדבריו המפורשים בליקוטי מוהר"ן על פסוק זה (תורה מ'): "איתא בעשרה מאמרות: אלה מסעי בני ישראל – בשביל שחטאו באלה אלוקיך ישראל, בשביל זה יסעו בני ישראל. נמצא, כל

הנסיעות של אדם הוא בשביל קלקול האמונה היינו בחינת עבודת אלילים, כי אם היה מאמין באמונה שלמה, שיכול הקדוש ברוך הוא להזמין לו כל צרכו, לא היה נוסע שום נסיעה. נמצא, כי הנסיעה היא קלקול אמונה, היינו בחינת עבודת אלילים, וזה שכתוב בעבודת אלילים: צא תאמר לו. צא, זה בחינת נסיעה ומלמול.

לכל אחד ואחד מתבררת האמונה בדרכו הוא, יש אחד שדווקא ע"י הנסיעה, ויש אחד ע"י אי הנסיעה – אך גם מאורו והמשכתו של תיקוני הנסיעה. ולא רק המשכת האמונה, אלא גם תיקון ותשובה לפגם וקלקול האמונה.

מסעות דור המדבר !

ובכך אפשר להבין מה שפרשייתנו מתחיל: "אלה מסעי" ע"פ דברי חז"ל (שמו"ר א' ב') שכל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים (ועיין באור החיים הק' מה שביאר ע"ז). אך לפי דברינו יובנו הדברים – מהו הפסול ש'אלה מסעי', פוסלת את מה שלפניו. כי הרי בסיום פרשת מטות אנו קוראים בסיפורם של "בני גד, בני ראובן, ויחזי שבט המנשה", שרצו להישאר בעבר הירדן, היה פגם דק של הדק באמונה שחיבבו נכסיהם יותר מגופם – כדברי המפרשים, שזהו גם מבטא את חוסר אמונה בהקב"ה שזן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים, ומה גם שבני ישראל ראו במדבר איך שהיה להם להם מהשמים.

ובדברי הירושלמי (ביכורים א' הלכה ח') מבואר ע"כ; שאחד מהטעמים שאין להביא פירות ביכורים מעבר הירדן, כי מביא הביכורים צריך לקרוא את פרשת מקרא ביכורים שבה נאמר "אשר נתתה לי", ועבר הירדן אינה כלולה בזה, שהרי אותה בני גד וראובן נטלו מעצמם. שזהו היפך האמונה, "בוחי ועוצם ידי".

והדברים יובנו ביתר בהירות והבנה ע"פ דברי 'אברבנאל' ועוד מפרשים שמדייקים; שכשבני גד ביקשו את בקשתם לא הזכירו "שם שמים". "גדרות צאן נבנה... ואנו נחלין חושים...עד אשר הביאנום אל מקומם" – אך לעומת זאת כאשר משה ענה להם את תשובתם אמר להם: "אם תחלצו לפני ה' למלחמה, ועבר לכם כל חלון... לפני

ה'... וכבשׁוּהָ אֶרֶץ לִפְנֵי ה'... וְהִיְתָה הָאֲרֶץ הַזֹּאת לְאַחֲזָה לִפְנֵי ה'... "גַּם הֵם הִזְכִּירוּ שֵׁם שָׁמַיִם "וְעַבְדִּיךָ יַעֲבֹרוּ...לִפְנֵי ה'. נַחֲנוּ נַעֲבֹר חֲלוּצִים לִפְנֵי ה'..."

כִּי עֲצַם הַזְכָּרָת שֵׁם ה' הוּא בִּטּוּי לְאַמוּנָה וּפְמִיכָה עַל הַקֶּב"ה. וְכַדְבְּרֵי הַשֵּׁל"ה הַקְּדוּשׁ עַל עֲנִין הַזְכָּרָת שְׁמוֹ יִתְבַּרַךְ (שְׁעַר הָאוֹתִיּוֹת – אוֹת א' אֵמֶת וְאַמוּנָה) "בְּכֻלּוֹ דְּבִיקוֹת הָאַמוּנָה שִׁיאֲמַר עַל כָּל פְּעוּלָה שְׂרוּצָה לַעֲשׂוֹת, אֲפִילוֹ לְזִמְנֵי קָרוֹב, יֹאמֵר אַעֲשֶׂה זֶה אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, הֵן שִׁיחִיהַ דְּבַר גְּדוֹל אוֹ דְּבַר קָטָן, וְסִימְנֵךְ: "עֲצַת ה' הִיא תְּקוּם", 'הִיא' רֵאשִׁי תִּיבּוֹת א'ם י'רְצֶה ה'שֵׁם וְאִזּוֹ תְּקוּם, ו'אִיה' מְקוּם כְּבוֹדוֹ. וְכֵן אִם יִרְצֶה לַעֲשׂוֹת אִיזָה מִשָּׂא וּמִתֵּן, כַּגּוֹן לְקִנּוּת אוֹ לְמַכּוֹר אִיזָה סְחוּרָה, יֹאמֵר אֲנִי בּוֹטַח בְּה' וּמְקוּוֹה שְׁבוּזוֹ הַסִּיבָה יִשְׁלַח לִי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ מְזוֹנּוֹתַי וְצַרְכִּי, כִּי הִיעֲשֶׂה ה' אֲרוּבוֹת בְּשָׁמַיִם לְהוֹרִיד לוֹ שֶׁק מְלֵא מַעוֹת, רַק הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ מְזַמֵּן בְּרִצּוֹנוֹ הַטּוֹב עַל הַטְּבַע. כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (סְפָרֵי רֵאשִׁי טוֹ, יח) וּבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ, יִכּוֹל אֲפִילוֹ יוֹשֵׁב בְּטַל, תִּלְמוּד לֹאֲמַר אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה. וַיִּבְטַח כִּי תַעֲסֵק זֶה הוּא הַסִּיבָה שֶׁשׁוֹלַח לוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ הַקְּצוּב לוֹ".

וּלְפִי זֶה יוֹבֵן מַה שְׁכַתּוּב: אֱלֹהֵי מִסְעֵי – שֶׁפָּסַל אֶת הָאֲשׁוּנִים, שֶׁהָרִי הַמִּסְעוֹת חָלְלוּ הֵם גִּילּוּי הָאַמוּנָה וְהַסְתַּמְכּוֹת רַק עַל הַבּוֹרָא.

וְלִכֵּן אֲנִי רוֹאִים שְׁדוּקָא דּוֹר הַמְּדַבֵּר הִיָּה לְהֵם הַתְּגַלּוֹת אֱלֹקוֹת מַה שְׁלֹא הִיָּה לְאַחֲרִים, "מִתֵּן תּוֹרָה", "בְּאֵר", "מִן" "מִלְחַמַת עַמְלֵק", "עֲנֵנִי כְבוֹד", וְעוֹד, כִּי הָרִי בְּמַדְבַּר הֵם הִזְדַּכְּנוּ בְּאַמוּנָתָם. וְלֹא בְּכַדֵּי הֵם נִקְרָאִים בְּשֵׁם: "דּוֹר דַּעַה" – דַּעַת, וּמִלְאָה הָאֲרֶץ דַּעַה אֶת ה' כְּמִים לִים מְכַסִּים, שְׁזָחוּ שִׁיאוֹ הַתְּגַלּוֹת הָאַמוּנָה הַתְּמִימָה בְּהַקֶּב"ה שִׁיחִיהַ לַעֲתִיד.

טַעַם כְּתִיבַת וּפִירוּט מִסְעוֹתֵיהֶם !

וּבְעֲצָם; בְּכָל הַטַּעֲמִים שֶׁאֲנִי מוֹצֵאִים בְּמִפְרָשֵׁי הַתּוֹרָה בְּטַעַם פִּירוּט וְכְתִיבַת מִסְעַם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מוֹצֵאִים אֲנִי גִילּוּי הָאַמוּנָה.

בפירוש הראשון של רש"י: "למה נכתבו המסעות הללו להודיע חסדיו של מקום", שנתן להם מנוחה בתוך כל הטלטולים, שרוב המסעות היו שנה ראשונה ושנה האחרונה. שהוא ביטוי לחסדו ואמונתו.

ובדברי רש"י בפירושו השני; מביא את המשל מדברי המדרש על בן מלך שהיה חולה גדול ואמרו לו הרופאים שרפואתו בכל מצב ועת לימים כשחזרו הזכיר לו אביו לנסוע. בכאן ישבת, כאן חששת בראשך, במקום זה הכביד חלייך, וכן על דרך זה היה הולך ומונה כל מה שאירע להם. שכל זה הוא גילוי האמונה לזכור כל פרט ופרט.

ובדברי הרמב"ן ורבינו בחיי מתבארים טעם כתיבת מסעיהם; בכדי להודיע לדורות הבאים את כל הניסים, שלא יאמרו שגם כהיום יש גויים הגרים במדבריות, וכדומה, לכן הודיענו הכתוב שזה היה מדבר צחיח ויבש מלא נחשים ועקרבים ולא מקום סמוך ליישוב – שזהו האמונה והביטחון בהקב"ה.

ועוד מדברי הרבינו בחיי – אנו רואים שפירוט מסעותיהם של בני ישראל הוא; בכדי להראות שיש שיש דין ויש דין, שבמידה שהם התנהגו כך הנהיג אותם הקב"ה במסעם – שאם עשו רצונו של מקום הובילם הקב"ה למקום טוב כמו שכתוב: "ויחננו בהר שפר, ויחננו במתקה", ולהיפך גם כן: "ויחננו בחרדה ויחננו בדפקה, ויחננו בקברות התאוזה", שכל זה מרמז על גילוי האמונה, משפט ודין.

אמונה – חיבור ראש וסוף !

ואפשר להוסיף: שבפירוט כל המסעות – מקומות הטובים והפחות טובים, מובנת ההלכה המובא (צרור המור מ"א או"ח תר"ח), "שאסור לחזן הקורא בתורה להפסיק בעת קריאתו במסעות, אלא יש לקרואתם בעולה אחד".

כי הרי לא פעם כשיש נסיון באמונה יש להמתין עד יעבור זעם, האמונה וההתחזקות בהשגחה פרטית ושהכל מסובב לטובה

מתבררת ומבהיקה פעמים רבות רק כשרואים את כל התמונה. וכמו שאנו רואים אצל יוסף כשאמר "אני יוסף" התברר למפרע שהכל היה לטובתם.

וכן בסיפורו של – רבי עקיבא. ובסיפור נם פורים שלבסוף התחוור שמכל הפרטים הקטנים נעשה נס גדול. אכן כן את כל המסעות גילוי האמונה אן מפסיקין באמצע, קורין אותו ברצף אחד, כי כשזה ברצף אחד מאיר לנו כל התמונה והמהות.

ועל פי זה אפשר לתרין את הקושיא שמתקשים בכך הרבה (קדושת-לוי שפת-אמת ועוד) שבתחילה כתוב: "ויכתב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה'", ומיד לאחריו כתוב הפוך: ואלה מסעיהם למוצאייהם – כי לפי מה שאמרנו שעניין האמונה הוא להכליל את ההתחלה והסוף, ושהאמונה רק לאחר ראיית כל התמונה מובן מה שכתוב בב' הדרכים – "מוצאייהם למסעיהם", "ומסעיהם למוצאייהם". והבן.

תיקוני הנסיעה – תיקוני אמונה !

בליקוטי הלכות (הל' תפילה ד' כ') מאריך רבי נתן לבאר ענין הדרכים והנתיבות שיש ממקום למקום מעיר לעיר ומכפר לכפר בביארו: שכל הדרכים הוא כחי' חיבור והתאחדות פרטי הבריאה שנתאחדין יחד זה בזה.

ובהלכות בברכת הריח (ה"ד י"ד ט"ז): "ועל כן ע"י הטלטולים והנסיעות שנוסעים והולכים דרך כמה מקומות בשביל לבוא לארץ ישראל או בשביל שאר דברים שבקדושה, בפרט בשביל להתקרב לצדיק אמיתי עי"ז בכל פסיעה ופסיעה הוא מברר המדמה בכל מקום שדורך שם, מאחר שכוונתו בשביל ארץ ישראל או בשביל התקרבות להצדיק או בשביל שאר דבר שבקדושה שכל זה הוא בחינת בירור המדמה, על כן ע"י זה בכל מקום ומקום שהולך ודורך שם הוא מברר ניצוצי אמונה הקדושה שנפלו ע"י בירור המדמה שנתאחו באלו המקומות. ועי"ז זוכה אח"כ לקבל בשלימות קדושת ארץ

ישראל והצדיק, שהם בחינת שלימות בירור המדמה ותיקון האמונה הקדושה".

וכן בהלכות שבת (ו' י"ט) על הפסוק: "מח' מצעדי גבר כוננו" שכל הדרכים והנסיעות הוא בשביל לברר בירורים, ואזי הדרך שלו בחינת "דרך אמונה בהרתי".

ובהלכות תחומין גם מתבאר באריכות שענין הנסיעות הוא בירור האמונה כמבואר בדבריו באריכות. ומסיים ר' נתן: "מצות קריאת שמע, שהיא יסוד האמונה הוא בשבתך בביתך ובלכתך בדרך – כי האמונה נמשכת ע"י שני בחינות היינו בתחילה ע"י הארה וחיות שמקבלים מבחינת יחוד החיצון ואחר כך זוכין ע"י זה לייחוד הפנימי ומשם ממשיכים ומחדשים האמונה בשלימות וזה בחינת "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך" שזה בחינת פנימיות וחיצוניות היינו בחינת הייחודים הנ"ל.

"כי הליכה בדרך הוא בשביל המשכת הרוחניות אלוקות לתוך צמצומים הנ"ל, שזה בחינת המשכת החיות שממשיכין מהיחוד החיצון. וזהו בשבתך בביתך ובלכתך בדרך, כי בהכרח שייצא אדם מן הבית ששם כל קדושת, וכשיוצא מן הבית צריך שיניח ידו על המזוזה להמשיך על עצמו קדושת האמונה הקדושה בייחודו ואחדותו יתברך ובהשגחתו הפרטית, שכל זה כלול בפרטיות המזוזה להמשיך על עצמו קדושה זו גם מבחוץ כל זמן היותו בחוץ, הן לפי שעה, הן באיזו דרך ממש. ואז בדרך שאין בו מזוזה ממשיך על עצמו קדושת האמונה.

ניצוצי אמונה !

ואפשר להוסיף ולומר: שתיבת "אלה" מסעי, בגמ' "ל"ו" – כמובא, שזה רומז על עניין ל"ו צדיקים ששתלן בכל דור ודור.

כי הרי עיקר עבודת הצדיקים הוא עניין של גילוי האמונה וכמבאר הרבה בדברי רבינו, וכמו שרבינו אמר לרבי נתן כשאתה כותב על עניין האמונה אל תקמין בעטך מלכתוב על כך.

ולפי"ז אפשר לקשר המובא בספר נחל קדומים בשם החיד"א שהר"ת של; "אלה מ'סעי בני ישראל" מרמזים על ארבע הגלויות א'דום מ'די ב'בל י'ון. ולפי דברינו שענין המסעות הוא בירור וגילוי האמונה יובנו הדברים, שהרי כל עניין הגלויות הוא לזיכוך האמונה כמבואר בליקוטי מוהר"ן (תורה ז').

ולכן אנו רואים שלאחר כל המסעות והחניות נצטוו בני ישראל לאבד את משכיותם, צלמי מסכותם, ובמותיהם של ע"ז, וכדברי הפסוק: "והורשתם את כל ישבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל משכיותם ואת כל צלמי מסכותם תאבדו ואת כל כמותם תשמידו". שכל זה הוא בירור וגילוי האמונה הקדושה.

מ"ב מסעות – שם מ"ב !

זאת ועוד; הרי כל אלו המ"ב מסעות הרי היו כנגד שם מ"ב – וכתבאר בספרי אמת, וזה לשון בעל "פרי הארץ", בפרשת מסעי: "וזהו המ"ב מסעות הכתובים בתורה שנסעו ישראל ממצרים שהיא עבודת פרך בחומר ולבנים שהוא מעשה הגשמיות והגופניות, וכדי לצאת משם ולהגיע אל ארץ ישראל שהיא כנסת ישראל ולעשות יחוד שלם צריך על כל פנים מ"ב מסעות וזהו שם של מ"ב הידוע ומכוון לעלות מעלה מעלה.

ולהבין הדבר: כי שם מ"ב הוא גילוי האמונה הקדושה, דהא הרי עיקר בריאת העולם היה; בגין לאשתמודען ליה – לברר האמונה הקדושה. ובכח שם מ"ב מאיר אור האמונה. תכלית בריאת שמים וארץ וכדברי הזוהר הקדוש על שם זה: (רעיא מהימנא במדבר פנחס רנו/ב) "עליה אתמר זה השער ליי' צדיקים יבאו בו איהו שם מ"ב אתון – דבהון אתבריאו עלאין ותתאין"

ולכן אפשר להבין המבואר בספר פרדס רמונים להרמ"ק ז"ל (שער פרטי השמות, ד' קי"ז), בשם הרשב"א ז"ל:

"שם מ"ב ד"אנא בכח" טוב להזכירו קודם שנתו, (וכן האדם סמוך לפטירתו), כי השש אותיות שבכל שם משבעה שמותיו, הן בחי' השש כנפים, אשר עליהם נאמר: שש כנפים שש כנפים לאחד (לכן נקרא שם זה שם הכנפים) ועל ידם, בשתים יכסה פניו וכו' ובשתים יעופף, דהיינו תעופף הנשמה למעלה ותזכה להינצל ממלאכי הבלה ומכל מזיקין ותזכה לחיי העולם הבא". כי הרי עיקר השינה הוא לגלות מחדש את האמונה, כמבואר הרבה בדברי מוהרנ"ת, וכדברי הפסוק – חדשים לבקרים רבה אמונתך.

וגם זאת מבואר – מובא בספר הקנה (ד"ה סוד) שכל התגלות השכינה הוא בכח הזה, כח שם מ"ב, וזה לשונו: "ועתה יש לך לדעת כי השכינה פועלת בכח י"ב הויות ובמ"ב אותיות הנקראות שם בן מ"ב...

ומתוך כך מוסברים דברי רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה מ"א, מ"ו, ר"פ) שבכח שם מ"ב נמתקים הדינים. שהרי עיקר הדינים אינם באים אלא מחוסר אמונה, כי כשיש ע"ז בעולם חרון אף בעולם כמובא, ומאידך אור שם המ"ב שהוא כנגד המ"ב מסעות – המשכת האמונה, ולכן עי"ז נמתקים הדינים.

ובספר משך חכמה (שמות ג יג): "שתי פעמים כ"א הן כנגד כ"א שמות שבתפילין של יד, וכן הם בתפילין של ראש. ובצרופן יש מ"ב הוא השם הנורא...

אם כבוד השם יתברך הוא מקויים, ונתקיים הפסוק: "וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך", שזה תפילין שבראש – אז שם מ"ב בשלמות, אבל כשהשגחה היא בהסתרת פנים אז נתגלה רק תפילין של יד שאינו נראה לרבים כמו שכתוב והיה לך לאות ולא לאחרים לאות (מנחות לז): "...

בכה שם מ"ב – תפילין של יד ושל ראש – מ"ב מסעות – מתקיים הפסוק: וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך – גילוי האמונה הקדושה.

ואפשר להוסיף ולומר: מה שיש בפרשה ראשונה של "קריאת שמע" שהוא עיקר האמונה – קבלת עול מלכות שמים, "מ"ב" תיבות כנגד שם "מ"ב" "מ"ב" מסעות – התגלות האמונה.

וביתר בהירות ועומק יובנו הדברים; שאלו המ"ב מסעות הם כנגד שם מ"ב שהוא גילוי האמונה הקדושה – עיקר הארתם היה דווקא ע"י משה שהוא זה שהכניס את האמונה בעם ישראל, החל מניסי יציאת מצרים וקריעת ים סוף, דרך הליכתם במדבר, וכלה בקבלת התורה, שזכו דרך משה רבינו ל"אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלוהים".

וכדברי בעל "מגלה עמוקות" – אופן קל"א, בכתבו; שלכן בנו האמורים את יריחו בז' דרגות של טומאה שהם כנגד ז' היכלות תמורות. ולכן כנגד זה הוצרכו להקיף אותה ז' הקפות וז' שופרות, ובכל הקפה והקפה הוצרכו להזכיר עליו שם של מ"ב, שהם ז' שמות שבכל שם יש בו ו' אותיות.

וממשיך בעל המגלה עמוקות וכותב: "שלפי שזכה משה להשיג שם של מ"ב, לכן הוצרך לנסוע במדבר מ"ב מסעות, להשיג שם של מ"ב, ולהמתיק מ"ב נהרי אש שברקיע".

"לכן אמר משה אתה החלות להראות את עבדך את גדלך, שהוא פוד שם של מ"ב. ואמר "ידך החזקה" בגימטריא ג' פעמים מ"ב עם הכולל, שנחלק שם של מ"ב על שלשה פעמים י"ד, שהם לקביל ג' ידות: "יד הגדולה", "יד החזקה", "יד רמה, לקבל שלש אבות. "את גדלך" לקבל "יד החזקה" שהוא "אברהם". "ידך החזקה" לקבל "יצחק". "אשר מי אל" לקבל "יעקב". "אשר יעשה כמעשך", שזה "פוד מעשה בראשית" שנברא בשם של מ"ב שהוא מסיטרא דגבורה...

אם כן – אמר משה לפני הקב"ה, מאחר שהחילות לי להראות הסנה במ"ב מסעות שבמדבר שהוא – שם של מ"ב, לכן "אעברה נא",

ורוצה אני להעביר עתה את כחות הטומאה, שיריחו היתה סוגרת ומסוגרת בז' קליפות אלו, שצריך אני להזכיר עליהם ז' שמות של מ"ב שבהם נבראו ז' ימי בראשית. השיב הקב"ה "רב לך. די לך בהשגת שם של מ"ב שהשגת במ"ב מסעות, והנה אתה רוצה ליכנס לארץ ישראל, "אל תוסף".

ולכן מסיים בעל "המגלה עמוקות" אמר לו הקב"ה "צו את יהושע", שהוא יקיף את יריחו בשבע הקפות עם שם של מ"ב, שהוא נחלק לז' שמות".

גם בדברי "רבינו בחיי" מוצאים אנו כעין הדברים הללו שעיקר כוחו של משה רבינו – שהאיר את האמונה לעם ישראל – הוא בכח שם זה שם מ"ב – כנגד מ"ב מסעות. וזה לשונו על הפסוק: "ויפן בה וכה" (שמות ב יב) "ודע כי ההכאה הזאת בלשון היתה, כי המית אותו ברוח שפתיו, וכן דרשו רז"ל שהרגו בשם המפורש, והראיה ממה שכתוב ה"להרגני אתה אומר" – באמירה בלבד, ושם המפורש של מ"ב אותיות היה... ובכח השם הזה אמר משה "עלה שור עלה שור".

דרך אמונה בחרתי !

כך ראו וחיו עבדי ה', ההולכים וצועדים בפנמיות אורו של דרך, לראות ולחיות את האמונה של דרך – דרך אמונה בחרתי. וכפי שזה מתבטא במכתבו של חד מדרי מעלה, עובד את קונו בתמימות ובהתעלות, מגדולי ומיוחדי אנשי הצדיק הרה"ח ר' אפרים קראקבסקי בעל מחבר ספר "עונג שבת" בפרשת מסעי בעניין הנסיעה וגילוי האמונה המתבטא לעובדא ולמעשה מכך, וכלשון מכתבו:

"ועתה אכתוב לך דבר פלא השגחת הבורא יתברך שמו, כי בשבוע העבר פתחתי את הספר "לקוטי מוהר"ן" הקדוש לעיין בו כדרכי כמה וכמה פעמים – ולא נתכוונתי לעיין במקום מיוחד. וכאשר פתחתי בו ראיתי את המאמר סימן מ' וז"ל: "איתא ברעיא מהימנא אלה מסעי בני ישראל בשביל שחטאו באלה אלוקיך ישראל, בשביל

זה יסעו בני ישראל. נמצא כל הנסיעות של אדם הוא בשביל קלקול האמונה וכו', יעויין שם.

וממשיך וכותב: ותכף עלה במחשבתי; כי מרמזים לי ליסע לדרך – תאמין לי ידידי כי ראיתי כמה וכמה פעמים התורה הלז ולא נתעוררתי לעשות איזה נסיעה, כי אדרבא אתה יודע כי רצו שאסע בקין של שנה שעברה לקרמינטשאק ולא רציתי, גם למקום אחר ולא נתרציתי.

ואז כאשר ראיתי המאמר הלז נתעוררתי מאד כי מרמזים לי לאיזה נסיעה ונתרציתי מאד בליבי שאסע אך לא ידעתי לאיזה נסיעה, כי לא עלה בדעתי כלל אז ממך. ואמרת תכף אחר האמירת התורה כל התפילה השייך לה בליקוטי תפילות סימן מ'.

ויעזור השם שיהיו כל נסיעותינו עפ"י השם וביד משה, הרצון כרצונו ית"ש וכרצון הצדיק האמת אשר כל ההשפעות הולכים על ידו כידוע. ונזכה ברחמיו להיוושע בכל הישועות שבעולם הן בגשמיות והן ברוחניות בתוך שאר ישראל.

דברי ידידך – המוקירך באהבה וחפץ טובתך.

ובלכתך בדרך !

ועוד זאת עלינו ללמוד ולהפנים, עד כמה יש לנו בפשיטות לשמור את זמננו בדרכים, דוקא אז, יכולים אנו להספיק הרבה בלימודים, התחברות לאמונתנו הקדושה בדעת ובחכמה, אשר זאת היא הערובה לאמונתנו. וכדבריו הקדושים בליקוטי מוהר"ן (תורה רנ"ה) שאמונה ללא דעת אפשר ליפול מכך. וזאת לבד מהמצות עשה דאורייתא של מצות "ובלכתך בדרך".

ומה גם שהרי בדרכים יש לנו את האפשרות ללמוד אז מה שלבו חפץ. ויעויין בזוהר (זוהר חדש תיקונא קדמאה) בכתבו על הפסוק: (תהלים א) כי אם בתורת ה' חפצו. ואוקמוה רבנן דלית לאתעסקא

בר נש באוריתא אלא במה שלבו חפין. והא בדרכים שהמוח לא כ"כ מיושב – אפשר לנצל את הזמן ללמוד מה שלבו חפין.

וכבר ידוע שיחתו של מוהרנ"ת שאמר שהוא יכול לתת דין וחשבון על יום הנסיעה, שכידוע היה בו הרבה טלטולי דרך בימים ההם.

וראה דבריו בליקוטי הלכות פיקדון (ד' ו): "בכל יום יש חושך שקדם לאור, כי הלילה קודם אל היום בסדר הבריאה, כמו שכתוב, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד... אבל מחמת פגם מעשי בני אדם שהם בחינת פגם מיעוט הלבנה על ידי זה נמשך להסיטרא אחרא יניקה חס ושלום משם מבחינת צמצום... ואזי מתגבר חס ושלום, חושך ממש. שרוצה להחשיך אור היום לגמרי, היינו שרוצה לבלבל את הדעת ולהחשיך את אור האמת שהוא אור השכל והחכמה האמתית המאיר בכל יום ויום שהוא עיקר אור יום... שהאדם רוצה לדחות זה היום עד שעל פי הרוב נדמה לו, כאלו אין זה היום נמנה ונספר כלל בימי חייו כאילו היום הזה אי אפשר לעבד את ה' יתברך... וצריכין להתגבר ולהשתדל לשבר הקליפה שהם כלל כל המניעות והבלבולים והטעויות והדחיות ולידע ולהאמין שדיקא ביום הזה יכול להתקרב לה' יתברך לפי בחינתו, ואם תדרשנו ימצא לך, ותזכה למצוא הטוב שבזה היום דייקא, כי לית יום דלית בה טוב, כמו שאיתא בזוהר הקדוש: לא תשכח יום דלית בה טוב וכו' וכל יומא אית לה גדר מלבר דלא יעול כל בר נש להחוא טוב כגון חושך דכפיא לנהורא וכו'. על כן צריכים לידע שמה שנדמה להאדם כאלו היום אי אפשר לו להתפלל בכוונה, וללמד ולעסק בעבודת ה' זה נמשך רק מהחושך שקדם לאור שנמשך מפגם הצמצום שמשם נמשך הגדר מלבר שיש על הטוב שבכל יום... בפרט כשיש לו איזה סיבה ומאורע לטוב או להיפך חס ושלום, שאז היום מתבלבל אצלו לגמרי עד שרוב ימיהם כלים בזה להבל ולריק רחמנא לצלן, כגון ביום זה הוא יריד ויומא דשוקא, וביום זה צריך לחשב השבונותיו, ובזה היום יוצא לדרך ובאלו הימים הוא בדרך נע ונד ומטולטל, ובזה היום בא מן הדרך וצריך להרים המשאוי מעל העגלה ולסדר הסחורה ולחלקה כראוי וכו'...

וכל זה נמשך מהגדר מלבר דאית על כל יום וכנ"ל, שנמשך מהחשך שקדם לאור".

ומעשה רב עם מוהרנ"ת יעידו גם זאת, וכפי שסיפר תלמידו רבי נחמן מטולשיץ בשבחו וכה סיפר (שיש"ק ב קצב): שבעת שהיה מלווה את מוהרנ"ת בנסיעותיו, הרי שפעמים שנזדמן להם להתפלל בעת הנסיעה בעגלה, ועל-פי רוב דרכם של בני האדם היא שתפלתם שמתפללים בעת הנסיעה ועל אם הדרך מתבלבלת, מחמת הטלטול והטיחה וכו'; אולם למוהרנ"ת היה ישוב הדעת כזה, עד שהיה מתפלל בדרך הנסיעה בהתעוררות ובקולות, טוב ויפה עוד יותר אף מתפילתו הרגילה בהיותו במקומו ! – "רבי נתן האט גידאוונט אויפן וועג – נאך שענער ווי ער האט געדאוונט אינדער היים".

ועוד זאת (שם קצ"ג): פעם נסע מוהרנ"ת והתפלל בקולות ובהתלהבות כדרכו בקודש, וכשהגיעו אחר כך לקרעטשמע (פונדק) סיפר בעל העגלה לבעל הבית שם: "היום נסעתי עם יהודי שהתפלל בכזו התלהבות, שלא רק אני בכיתי אלא אפילו גם הסוסים הם בכו מתפילתו" !

ועוד על הלימוד בצידי דרכים : היה זה בעת שכבר התפרסם שמו של מרן ה'חתם-סופר'. בא וניגש אליו חברו שלמד עמו בחברותא בישיבה בשנות הבחרות, ושאלה בפיו: 'אמור נא לי רבי, הרי נולדנו באותה עיירה, וכל השנים גדלנו ולמדנו ביחד, וזכיתי ג"כ להיות חברותא עם הרב כמה שנים, וא"כ מדוע יצא ממני מה שיצא, ואילו הנכם הרב זכיתם ונהייתם לרבן של ישראל? ענה לו מרן ה'חתם-סופר': 'בנראה זוכר הנך כשהיינו צעירים בישיבה היינו בסוף הזמן שבים ביחד באותה עגלה הביתה'. 'נכון, זוכר אני' – ענה לעומתו החבר.

'אם כן' – סיים החתם-סופר את דבריו – 'אז בכרכרה, אתה היית מסתכל מהחלון החוצה אל הנופים, ואילו אני לא'...

וכה מסופר על הרה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן; מדי שנה כשהיו מגיעים ימי ראש השנה הקדושים, עליהם ציווה רבינו להתקבץ אצלו, החל את נסיעתו מירושלים ליפו, ובשארית כספו קנה לו מקום בספינה המפליגה לאודסה, ובדרך היה הוגה בספר 'ליקוטי מוהר"ן', היה פותח את הספר ביפו וסוגרו באודסה. "האב איך איהם גיעפנט אין יפו און פאר מאכט אין אדעם".

וכה הם דברי הזוהר הקדוש (בראשית לב): רבי אליעזר – היה הולך לראות את רבי יוסי, ורבי אבא עמו, אמר רבי אבא: נפתח בדברי תורה, שהרי זה השעה והזמן להיתקן בדרכנו ע"י לימוד התורה.

אכן כן – לימוד התורה בדרכים מעלים ומתקנים הם את הדרכים. קשורים הם במקשה אחת עם אור פנימיות הדרך.

הארת האמונה !

אך לא רק לעצמו הוא – מתחברים ליסודה אמונה בדרכים, אלא גם לזולת, גם לשני – שאנו פוגשים אותם רק בצדי דרכים, וזו היא ההזדמנות להאיר בהם זאת – ולדעת כי גם על כך נסוב הפסוק: "מה מצעדי גבר כוננהו".

ובסובב כך, הרי הם הדברים כדרבונות של מוהרנ"ת שמחזק אותנו על מעלת הנסיעה בכך – להאיר לחבריו בתורה וביראת שמים. ואלו הם תורף דבריו ב"ליקוטי הלכות" (פיקדון וארבעה שומרים ה' לט) על הפסוק "ויכתב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה'": "שורש הנסיעה בקדושה מה שה' יתברך מסבב שיצטרך האדם לילך לחוץ וליסע ממקום למקום בעירו או לעיר אחרת, מכל שכן למקומות רחוקים כל אחד כפי טלטולו ונסיעתו, הכל בשביל שלמות התורה, כי שורש כל דבר הוא התורה הקדושה כידוע כי חוץ מזה הכל הבל... היינו שהאדם צריך לצאת מביתו, לילך או לנסוע

למקום אחר, כדי שיוכל להתוועד, עם אדם אחר או עם כמה אנשים לדבר עמם מהתכלית האמתית והנצחי שיעוררו זה את זה אל האמת לאמתו, כי זה כל האדם. וכל אדם צריך לדבר עם חברו ביראת שמים בכל יום ובכל עת, ועל כן מסבב ה' יתברך שילך וייסע האדם הכל רק בשביל זה. ורק זה ידוע שכל הדברים שבזה העולם בהכרח שיתלבשו במה שמתלבשים והקליפה קודמת לפרי, על כן על פי רב מתלבשים הנסיעות והטלטולים בעסקי חול.

אבל החפץ באמת צריך לשום לבו לשורש הדבר שבקדושה, כי בוודאי כל דבר יש לו שורש בקדושה. על כן צריך כל אחד לשום לב להאמין שעיקר נסיעתו וטלטולו כדי שיתוועד עם בני אדם, אולי יוכל לדבר עמם דברי אמת, או שיקבלו הם ממנו, או שיקבל הוא מהם או שיקבלו ויאירו זה בזה בבחינת ומקבלין דין מן דין. כי בכל אחד מישראל יש נקודה טובה וצריכין לקבל הארה ממנו להאיר בנפשו לבל יישן את ימיו שנת עולם חם ושלוש. וזה עיקר שורש כל הנסיעות שבעולם. וכמו שכתוב בפרשת קריאת שמע "ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך" ודרשו רבותינו זכרונם לברכה בם ולא בדברים בטלים, כי בכל הסיבובים שה' יתברך מסבב עם האדם הן בישיבתו בביתו הן בלכתו בדרך בשכבו ובקומו צריך רק לדבר בדברי תורה. ועיקר דברי תורה הוא להשתדל להכניס בעצמו ובאחרים קיום התורה שנוכח מעתה לשמור ולעשות ולקיים וכו' כי זה העיקר כידוע, ורק בשביל זה הם הנסיעות... וזה הכתוב: "בהתהלכך תנחה אותך" – שצריך האדם בנסיעתו לקדש מחשבתו לקשרה אל התורה, לכוון בנסיעתו שנוסע בשביל אהבה ושלוש להתוועד עם בני ישראל לעסוק בדברי תורה באמת כדי שהתורה תלך לפניו ותנחהו... שזהו בחינת הארון עם לוחות האבן שהיה נוסע לפני בני ישראל כמ"ש ויהי בנסוע הארון. וזהו "והם תכו לרגליך ישא מדברותיך" כמו שדרשו רבותינו ז"ל אלו תלמידי חכמים שמכתתין עצמן מעיר לעיר ומדוך לדוך לעסוק בדברי תורה... כי רק בשביל זה צריכין לכתת רגליו לילך וליסע..."

למעשה !

במדבר נסעו בני ישראל מ"ב מסעות. הזדככו והתלבנו באמונתם
ובדביקותם בבורא ברוך הוא.

מעשה אבות סימן לבנים – גם אנו בתוך כל המסעות שאנו נוסעים
ברצוננו ואף לפעמים בע"כ, נמשיך את האמונה, נידבק בפנימיות
ובשכל של כל דבר, נמשיך את האמונה ורצונו יתברך בכל
הליכותינו ואורחותינו.

נדע ונאמין שבנסיעותינו, בצעדינו ובפסיעתנו תלויים בכך
עולמות רבים. אם נאמין בזאת ונתחבר לכך – בוודאי שגם נמשיך
את המתנה הנפלאה ביותר – של עם ישראל במסעם – להתחבר
לאמונה הקדושה, ל"בכל דרכיך דעהו". להיות תמיד עמו יתברך.

